

Закупівлі для будівництва промислових сонячних електростанцій: на що треба звернути увагу

У цій статті про закупівлі для будівництва промислових сонячних електростанцій розглянемо закупівлі через призму таких питань:

Як провести закупівлю будівництва сонячних електростанцій; який вид закупівлі вибрати: послуги/роботи; який код ДК вибрати?

Чи є ринок будівництва сонячних електростанцій конкурентним? Які вимоги слід встановлювати в тендері?

Чи можна закупити будівництво сонячних електростанцій із бюджету України, чи в період воєнного стану такі видатки не передбачені?

Що таке сонячні електростанції: види та основний нюанс

Сонячні електростанції (далі — СЕС) — це інженерні споруди, що перетворюють сонячну енергію в електричну. Перед початком будівництва важливо визначити, які саме сонячні панелі будуть використовуватися та як вони будуть розміщені. Серед основних видів сонячних панелей та способів їх розміщення виділяють такі:

наземні СЕС;

дахові СЕС (розташовуються на плоских, скатних та інших типах дахів);

фасадні сонячні електростанції;

сонячні електростанції BIPV;

сонячні навіси і парковки;

плавучі СЕС;

мобільні (переносні) СЕС.

СЕС також поділяються за їхньою можливістю стеження за сонцем на:

стаціонарні сонячні електростанції з розташуванням сонячних батарей на фіксованих опорних конструкціях;

рухомі сонячні електростанції, що змонтовані на одноосьових сонячних трекерах зі змінним кутом нахилу відносно поверхні землі (кут нахилу сонячних фотомодулів коригується автоматично або механічно кілька разів на сезон);

рухомі сонячні електростанції, змонтовані на одноосьових сонячних трекерах типу «схід-захід» (кут нахилу сонячних фотомодулів коригується автоматично протягом світлового дня);

рухомі сонячні електростанції на двовісних сонячних трекерах (кут нахилу та азимут сонячних фотомодулів коригуються автоматично протягом світлового дня).

Коли йдеться про закупівлю СЕС, треба розуміти, що **закуповуватися може як товар, так і послуга/роботи** (наприклад, UA-2023-04-10-010486-а). Далі поговоримо про це детальніше.

Опція 1. Закупівля товару

Якщо предметом закупівлі є товар (сонячні панелі, обладнання для їх встановлення, трекер для фіксації сонячних панелей тощо), то під час тендеру необхідно вказати інформацію щодо нього (тип панелі, кількість, умови поставки тощо). **Покупець також має чітко розуміти тип розміщення сонячної панелі, адже від цього буде залежати процес реалізації проєкту.**

Не забуваємо про код за [ДК 021:2015](#). Важливо: уповноважена особа має визначити код ДК у разі закупівлі товару **саме за четвертим знаком**, про це ми зазначали у відкритій [інфографіці](#). Наприклад, можна розглянути код ДК 021:2015: 09330000-1 – Сонячна енергія та зазначити деталізований код 09332000-5 — Сонячна установка.

Приклад визначення предмета закупівлі: товар

*Узагальнена назва закупівлі: ДК 021:2015-**0933**0000-1 – Сонячна енергія, а саме 09332000-5 — Сонячна установка (Гібридна сонячна електростанція з системою накопичення (AGM) загальною встановленою потужністю 33 кВт та потужністю акумуляторів 28,8 кВт у комплекті).*

Вид закупівлі: товар.

Якщо предметом закупівлі є саме обладнання, то варто деталізувати його особливості (тип, вид конструкції, можливості стеження за сонцем). У будь-якому випадку у тексті вашої тендерної документації, де буде згадуватись посилання на конкретну торговельну марку чи фірму, патент, конструкцію або тип предмета закупівлі, джерело його походження або виробника, варто додати вираз «або еквівалент» та обґрунтування.

Читайте також [«Усе, що необхідно знати учасникам про поняття „еквівалент“»](#).

Щодо умов поставки варто уточнити, куди і протягом якого строку має бути доставлено обладнання. Водночас завжди важливим є момент оплати обладнання. Зазвичай при поставці частина суми сплачується авансом (до 30 % від вартості товару). Під час укладення договору окрему увагу варто приділити й чіткій фіксації гарантійних зобов'язань (строк гарантії та гарантійні випадки).

Читайте також [«Як та за яких умов учасник може отримати аванс від замовника?»](#).

Проте, якщо покупцю необхідно отримати комплекс послуг «під ключ», замовник може розглянути варіант закупівлі товару разом із супутньою послугою. Але такий вид має свої нюанси, оскільки у разі закупівлі товару разом із супутньою послугою предметом закупівлі в розумінні Закону буде саме товар, але лише за умови, що вартість такої послуги (послуг) не перевищує вартості самого товару.

Опція 2. Закупівля послуг/робіт

Ця опція складніша, адже предмет проєкту договору фактично включатиме і закупівлю товару, і проведення робіт/надання послуг. За таким договором підрядник може виконати, зокрема, такі послуги:

вибір земельної ділянки (майданчика) для реалізації проєкту;

оцінка можливості підключення до електромереж;

погодження умов оренди/викупу земельної ділянки, оформлення права сервітуту чи суперфіцію;

підготовка техніко-економічного обґрунтування (ТЕО);

проведення моніторингу і обрахунку сонячних ресурсів;
отримання схеми видачі потужності;

розробка проектно-кошторисної документації та проходження експертизи (за необхідності);

отримання дозволу на будівництво;

спорудження фундаментів та опорних металоконструкцій сонячних панелей, під'їзних шляхів, майданчиків та виконання інших будівельних робіт;

будівництво силових кабельних ліній від «сонячного поля» до підстанції збору потужностей СЕС;

комплекс будівельно-монтажних робіт підстанції збору потужностей сонячної електростанції;

будівництво повітряної лінії електропередачі від підстанції збору потужностей СЕС до кінцевого споживача;

проведення комплексних пусконаладжувальних робіт та введення СЕС в експлуатацію.

Варто зазначити, що ринок будівництва СЕС досить конкурентний, тому слід детально прописати всі вимоги у тендерній документації. Можна в предметі закупівлі зазначити не всі зі вказаних послуг, а лише необхідну частину, наприклад проектування та поставку сонячних панелей, або поставку та будівництво і введення в експлуатацію.

Приклад визначення предмета закупівлі: проектна документація

Узагальнена назва закупівлі: ДК 021:2015-71240000-2 Архітектурні, інженерні та планувальні послуги (Виконання проектної документації (стадія «РП») для будівництва сонячної електростанції за адресою: просп. Сонячний, 151 у Сонячному районі м. Києва).

Вид закупівлі: роботи.

Проектування сонячних електростанцій

Проектування — це один із найважливіших етапів реалізації проектів СЕС, від якого залежить успіх проекту. Багато компаній надають послугу генерального проектування

СЕС, до якої зазвичай входить:

координація дій з Обленерго, Укренерго;

розробка ТЕО на приєднання до електричних мереж;

отримання технічних умов (ТУ) на приєднання до електричних мереж;

розробка технічного завдання на проєктування;

збір вихідних даних для проєктування (геологія, геодезія);

розробка детального плану територій;

контроль виконання термінів робіт;

авторський нагляд за будівництвом.

Рекомендуємо виписувати обсяг робіт якомога детальніше, щоб у подальшому (при реалізації договору) не виникало спорів щодо того, що саме було включено в поняття «проєктування».

Будівництво та введення в експлуатацію сонячних електростанцій

Підрядники також надають послугу будівництва або влаштування сонячних панелей. Якщо такі послуги йдуть окремо (не в рамках реалізації проєкту «під ключ»), то для такого виду закупівель замовник може вибрати наприклад код ДК 021:2015: 45310000-3 — Електромонтажні роботи (для будівництва, монтажу та введення в експлуатацію сонячної електростанції), а якщо йдеться про покрівельні роботи — код ДК 021:2015: 45260000-7 (покрівельні роботи та інші спеціалізовані будівельні роботи). Вибір коду зокрема залежить від технічного рішення, яке пропонується проєктом.

Як і в попередньому випадку, рекомендуємо детально прописувати обсяг робіт, а також приділити увагу строкам виконання робіт. Якщо постачання обладнання та будівництво будуть виконувати різні компанії, тоді важливо, щоб строки будівництва та постачання між собою співвідносилися і не довелося сплачувати додатково за збереження обладнання (через пізній строк початку будівництва), або, навпаки, за можливе залучення будівельної команди.

Завантажуйте [шпаргалку замовника щодо відповідальності при закупівлі будівельних робіт](#).

Будівництво сонячних електростанцій із бюджету України під час війни

До початку повномасштабного вторгнення у багатьох регіонах України мешканці, які облаштували домашні СЕС, мали можливість отримати фінансову підтримку та підключитися до мережі за «зеленим» тарифом. Механізм працював так само, як і державні програми підтримки енергоефективності — через банківські кредити, частина тіла яких (до 20 %) відшкодовувалася з місцевого бюджету. У програмі брали участь філії Ощадбанку, Укрексімбанку, Укргазбанку та ПриватБанку.

У 2023 році станом на дату публікації цієї статті інформація про такі програми відсутня, проте, враховуючи ворожу активність в частині пошкодження енергогенеруючої системи України, можливо, що їх знову запустять.

Окремо звертаємо увагу, що в період воєнного стану існує **перелік черговості оплат Казначейством**. Відповідно до цього переліку Казначейство та органи Казначейства за дорученнями клієнтів з урахуванням ресурсної забезпеченості єдиного казначейського рахунку здійснюють платежі відповідно до Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану, затвердженого [постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 590](#).

Такий перелік вам доступний на порталі «Радник»:

ЗАМОВНИКАМ ~ УЧАСНИКАМ ~ ЗРАЗКИ ДОКУМЕНТІВ ~ **ПРАВОВА БАЗА ~** ЖУРНАЛИ КНИГИ ТЕСТИ

Закон України «Про публічні закупівлі» COVID-19 Закони Постанови Кодекси **Укази** Воєнний стан Розпорядження Класифікатори

Листи Мінекономіки Листи: інші Електрична енергія Накази Будівництво/Закупівля робіт ДАСУ: перевірки й повноваження

Перелік черговості оплат Казначейством **Перелік товарів, щодо яких застосовується локалізація** Оборонні закупівлі

Перелік черговості оплат Казначейством Роздрукувати

- Інфографіка
- Відеодопомога
- Статті
- Журнали
- Автори
- Зразки документів
- Правова база**
  - Проекти законів
  - Кошторисні норми
  - Будівництво/Закупівля робіт
  - ДАСУ: перевірки й повноваження

Перелік почергових платежів, які здійснюють Казначейство та органи Казначейства за дорученнями клієнтів з урахуванням ресурсної забезпеченості єдиного казначейського рахунку відповідно до Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану, затвердженого [постановою Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 590](#).

У будь-якому разі пам'ятайте: платежі з рахунків замовників проводяться тільки за напрямами та в черговості та обов'язково з урахуванням ресурсної забезпеченості єдиного казначейського рахунку.

Дуже важливо! У Таблиці наведено примірний (орієнтовний) код за **ДК 021:2015 «Єдиний закупівельний словник»**. Кожен замовник повинен самостійно визначити код з огляду на специфіку / тип / вид / особливості саме вашої закупівлі. Якщо будуть проблеми, детальніше про визначення предмета закупівлі читайте [тут](#) і [тут](#).

Вид платежу	ОРІЄНТОВНИЙ

Загальні висновки та поради

При здійсненні закупівель проєктів СЕС найчастіше закуповують товар або комплекс складних послуг/робіт (проєкти «під ключ»). До пакета «під ключ» під час закупівель послуг можуть входити проєктні послуги, будівництво, підбір та закупівлі необхідного обладнання, його доставка, монтаж та підключення. При цьому у разі закупівель СЕС як роботи замовники зазвичай купують їх окремими закупівлями, зокрема, проєктування СЕС, встановлення мережевої станції на сонячних панелях та здійснення пусконаладжувальних послуг, будівництво, монтаж та введення в експлуатацію.

Питання визначення предмета закупівлі залежить від багатьох знань та чинників, тому в разі потреби можете звернутись за допомогою на платній основі до Тендерного агентства Радник за номером: +38 (044) 334 80 72. **Читайте також:**

[«Розробка проєктно-кошторисної документації для багатоквартирного будинку за умови, що фінансування виділено не на всі квартири»;](#)

[«Законотворці планують надати можливість збільшувати ціну окремих договорів про закупівлю, що були укладені в період з 01.07.2020 по 24.02.2022»;](#)

[«Дефектний акт скасували? Досліджуємо різні форми дефектного акта».](#)